

Työ- ja elinkeinoministeriö

VIITE: Lausuntopyyntö, työ- ja elinkeinoministeriön luonnos hallituksen esitykseksi ulkomaalaislain muuttamisesta TEM 100:00/2020

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE ULKOMAALAI SLAIN MUUTTAMISESTA

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa esityksestä, jolla muutettaisiin ulkomaalaislakia niin, että ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä voitaisiin ehkäistä ja työntekijän oikeusasemaa parantaa. Lakiesitys on kaikilta osin kannatettava, koska sen tavoitteena on laskea kynnyksiä väärinkäyttötapausten esilletulolle ja turvata uhrin asemaa.

Esityksen mukaan joko TE-toimisto tai Maahanmuuttovirasto voivat pidättäytyä oleskeluluvan myöntämisestä työnantajalle tai toimeksiantajan työsuhteeseen mikäli prosessissa on toistuvasti annettu virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja. Jatkossa myös Maahanmuuttovirastolla on mahdollisuus pidättäytyä 6 kuukauden määräajaksi oleskeluluvan myöntämisestä. Lakimuutosta säädettyä olisi hyvä tarkemmin määritellä miten virheellisten tai harhaanjohtavien tietojen antaminen sekä toistuvuus määritellään.

Oleskelulupa työnhakua tai yritystoimintaa varten on hyvä keino parantaa hyväksikäytön uhrin asemaa. Tavoitteena on alentaa hyväksikäytön uhrin mahdollisuutta tuoda esille hyväksikäyttöä. Lakimuutoksessa voitaisiin ehkä myös pohtia voisiko uhria patistaa ilmoittamaan havaitsemastaan hyväksikäytöstä (omasta tai muun henkilön samalla työpaikalla) käänteisesti. Siten, että todetusta hyväksikäytöstä ilmoittamatta jättäminen vaikuttaisi negatiivisesti jatkolupaan?

Lakimuutoksessa annetaan toimivaltaa usealle organisaatiolle liittyen työntekijän oleskeluluvan myöntämiseen. Erityisen tärkeäksi tulee TE-toimiston ja Maahanmuuttoviraston välinen yhteistyö ja viranomaisten välinen sujuva tiedonvaihto, jota mm. UMA-järjestelmän systemaattisen käytön tulee tukea. Tiedon tehdyistä päätöksistä tulee välittyä myös toiselle lupaprosessissa mukana olevalle taholle. Myös yhteistyö työsuojeluviranomaisten kanssa korostuu ja tarvitaan aikaa ja resursseja, jotta väärinkäyttötapauksiin voidaan riittävällä tavalla puuttua. Hyväksikäytön uhrin asemaa ei voida parantaa ellei tiedonvaihto keskeisten toimijoiden välillä ole toimivaa.

Uudenmaan ELY-keskukseen on keskitetty yrittäjän oleskelupien käsittely. ELY-keskus haluaa tuoda esille, että huomiota tulee kiinnittää myös yrittäjän

oleskeluluvalla Suomessa työskenteleviin henkilöihin. Esityksessä on tuotu esille, että ulkomailta tulevat yrittäjät muodostavat osan taloudellisen maahanmuuton kokonaisuudesta ja perinteisiä työsuhteita pyritään aiempaa enemmän muuttamaan yrittäjien välisiksi sopimussuhteiksi. Kyse voi olla niin sanotusta pakkoyrittäjyydestä. Haluamme korostaa, että ulkomaiset yrittäjät voivat olla niin hyväksikäyttäjiä kuin hyväksikäytön uhreja. Hyväksikäytetty yrittäjä voi työskennellä yksinyrittäjänä omalla y-tunnuksella tai olla hyväksikäyttäjän yhtiökumppani. Hyväksikäytettyä yrittäjää voidaan pakottaa ja kiristää samoilla keinoilla, mitä esityksessä mainitaan työntekijän osalta. Työntekijä voidaan myös pakottaa yrittäjäksi, hyväksikäyttö jatkuu eikä työnantajavelvoitteista tarvitse huolehtia. Myös tämä näkökulma olisi hyvä tuoda näkyvämmiin esille ulkomaalaislain muutosesityksessä.

Anna Viitanen
yksikön päällikkö

Jaana Suokonautio
maahanmuuttopäällikkö

Tämä asiakirja KEHA/8354/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/8354/2020 har godkänts elektroniskt

Suokonautio Jaana 30.10.2020 08:16

Viitanen Anna 30.10.2020 12:02